

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

7 Vtrùm fornicatio sit peccatu[m] mortiferu[m].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

diuersam grauitatem fortiaur, vt ex D. Thoma art. 1. colligitur. nam quò quis plura vel grauiora peccata in se admittit paratus est affectu veneræ voluptatis, eò affectus ille est peior. nam in illo tanquam in causa continentur. vnde infert, illas circumstantias, et si sint contra alias virtutes, non tamen omnino per accidens se ad luxuriam habere. vide Caietanum.

DYBITATIO VII.

Vtrum fornicatio sit peccatum mortiferum.

47 Quidam hæretici docuerunt fornicationem non esse peccatum. Ita Nicolaitæ, & mulier illa, quæ se Propheten dicebat temporibus Apostolorum: de quibus Apocalyp. 2. & Gnostici, qui etiam alias impuritates admittent; vnde dicti Borboritæ; de quibus Epiphanius hæresi 26. Et Græci schismatici, teste Guidone in Catalogo. Denique nostri temporis Anabaptistæ, qui non solum fornicationem, sed etiam promiscuum concubium, spiritu inligante, permittunt, & patrant.

Fornicationem esse peccatum mortiferum.

Sed fide tenendum est, esse peccatum mortiferum. Probatnr Primò ex Scripturis: 1. ad Corinth. 6. *An nescitis quia iniqui regnum Dei non possidebunt? Nolite errare; neque fornicari, neque idolis seruientes, neque adulteri, neque molles, &c. regnum Dei possidebunt.* Ad Galat. 5. *Manifesta sunt opera carnis, quæ sunt, fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria, &c. quæ prædico vobis, sicut prædixi, quoniam qui talia agunt, regnum Dei non possidebunt.* Ad Ephes. 5. *Hoc autem scitote intelligentes, quod omnis fornicator, aut immundus, aut auarus, quod idolorum seruus, non habet hereditatem in regno Christi & Dei. nemo vos seducat inanibus verbis, &c.*

Idem docent omnes Patres, & DD. Scholastici.

Nec obstat, quòd aliqui Iurisperiti concubinatum dicant esse *conium legitimum*: ita Bartolus in L. penult. 7. de concubinis, & quidam alij; quia solum volunt dicere, legibus permitti, & non puniri: vt enim in d. L. penult. dicitur, *quia concubinatus per leges nomen assumpsit, extra legis poenam est.* vnde melius diceret esse lege permissum, quàm legitimum; vt notat Cou. de sponsalibus, p. 1. c. 4. n. 8.

48 *Sicut vni gignendi, ita etiam matrimonium à Deo.*

Vt autem ratione probetur, Notandum est, sicut Deus instituit id quod erat necessarium ad prolem concipiendam & pariendam, nimirum vim generandi & organa opportuna, ita etiam instituit id quod erat necessarium ad prolem rectè educandam, & promouendam ad perfectum statum hominis. nam finis generationis humanæ est proles perfecta: hoc autem est vinculum insolubile maris & feminae, posito mutuo consensu, quod matrimonium vocamus: sine enim tali vinculo, humano more fieri non poterat vt proles rectè educaretur; cum ad hoc non solum materna, sed etiam paterna cura sit necessaria. vnde etiam in aliis animantibus, vbi vtriusque parentis cura ad sobolis educationem requiritur, (vt in feris quibusdam, & in auium genere) videmus quamdam matrimonij speciem in maris & feminae societate, nec eas vti vago concubitu. Et sanè nisi hunc instinctum & inclinationem accepissent, non fuisset illis in necessariis ad speciem propagandam & conseruandam satis prospectum: nam ferè semper soboles moreretur, cum mater illi educandæ & fouendæ sola non sufficiat. Simili

modo, nisi in genere humano esset illud vinculum, proles rarò benè posset educari, & ad statum hominis perfectum adduci, nam cura paterna plerumque abesser; vt experientia docet.

His positis, sic possumus ratiocinari: In fornicatione prætermittitur illa conditio, quam natura 49 *Probatnr ratione.* lex in generatione humana ad eius finem, qui est bona prolis institutio, obtinendum requirit; ac proinde ipsa repugnat illi fini: atqui hæc inordinatio est grauis & in re graui: ergo est peccatum mortiferum.

Nec refert quòd incommodo prolis educandæ 50 *Extrinseca prouisio non sufficit.* alia ratione possit occurrere; vt si cum certa pensione constitutur vir probus, qui curam prolis suscipiat; tum quia in paucioribus id locum habet, nimirum in diuitibus: & ita his solis, non autem pauperibus licita, vel non mortifera erit fornicatio; & quò quis erit ditior, eò cum pluribus fornicari poterit; quæ sunt absurda. tum quia id non tollit inordinationem quam actus per se habet, quatenus in eo prætermittitur illa conditio personarum, quam ipsa natura instituit, & requirit in illo actu ad prolis suscipiendæ perfectionem. Confirmatur, quia sicuti esset grauis inordinatio in natura rerum, si animantes, quæ habent instinctum vt certis vtantur coniugijs, inciperent vago modo coniungi: ita etiam censenda est grauis inordinatio, si homines vago concubitu vtantur. sicut enim natura humana est sublimior quàm brutorum, & eius conueniens propagatio, institutio, & perfectio est maximi momenti: ita etiam vinculum coniugij est sublimius, & magis necessarium ad actum generationis; ac proinde maior erit peruersio recti ordinis, si ille actus sine eo fiat.

Hinc sequitur, fornicationem Iure naturæ non solum esse malam; sed etiam esse graue malum, & consequenter peccatum mortiferum: quia caret conuenienti ordine & habitudine, quam natura requirit ad prolis educationem & perfectionem; quæ habitudo est magni momenti, sicut & prolis bona instructio.

Durandus in 4. dist. 33. q. 2. n. 10. fatetur, fornicationem Iure naturæ esse quidem malam & inordinatam; non tamen esse malum, quòd sit peccatum mortiferum; sed hoc habere à lege positua Dei. Ratio ipsius est, *Nam fornicatio simplex non meretur mortem æternam secundum legem naturalem; quia lex naturalis nihil dicit, nec nominat aliquid de morte æterna: & ideo quòd fornicatio simplex sit peccatum mortale, hoc procedit ex Iure diuino pluribus locis expresso.* Eiusdem sententiæ est Martinus à Magistris apud Caietan. art. 2. licet non ob rationem Durandi; sed quia quando educationi prolis aliunde prospicitur, non videtur grauis inordinatio. Confirmatur, quia neque est contra dilectionem Dei, neque proximi, neque sui ipsius.

Sed satis ostensum est hanc inordinationem 51 *Refutatur.* esse grauem, cum sit omisio debiti ordinis, quæ Iure & instituto naturæ est necessaria in illo actu ad prolis complementum. Et sanè si leuis esset Iure naturæ, Ius diuinum superueniens non efficeret grauem, sed relinqueret eam in suo gradu. nam Deus prohibens aliquid Iure naturæ illicitum, non facit illud peius, sed eius malitiam inculcat, & expressius proponit: non enim idèd malum est quia prohibetur; sed quia malum, idèd prohibetur; vt patet in mendacio, verbo otioso, & similibus, quæ ex genere suo leuia sunt.

Solutur
ratio Du-
randi.

Ratio autem Durandi nullius est momenti: ex ea enim sequeretur, nec homicidium, nec adulterium, nec Sodomiam fore peccata mortifera, nisi Iure diuino positio essent prohibita. Imò seposito Iure positio nullum esse peccatum mortale: quod omnino absurdum est.

Nec est necesse ut ratione naturali non constet tale peccatum mereri mortem aeternam; sufficit ut illa dicat esse graue peccatum, & Deo grauius displicere. inde enim ratione naturali est conijcere, graues pœnas, & quæ offensionem tantæ maiestatis respondeant, mereri.

Ad confirmationem: Reducitur ad ea peccata, quæ sunt contra charitatē proximi; cum sit contra bonum prolis nascituræ, ut inquit D. Thom. art. 4.

Nec refert, quod illi qui conueniunt, fortè sint steriles, idque sciunt: quia actus ex se talis est ut careat ordine debito, quem natura propter bonum prolis requirit, siue reip̄a sit secutura proles siue non.

51 Dices, Melius est proli sic esse, quàm non esse: atqui in potestate parentum erat ut non esset, abstinendo ab illo actu: ergo non videntur ei nocuisse. Deinde possunt impedire ne id nocumentum reip̄a sequatur; sicut non magnam infert iniuriam, qui accendit domum, sed statim cauet ne comburatur, incendio extincto.

Respons. Respondeo, Etti melius sit proli sic esse quàm non esse; tamen si parentes velint dare operam generationi, debent id ita facere, ut opus habeat conuenientem ordinem non solum ad prolem suscipiendam, sed etiam ad educandam & instruendam: vnde si careat illo ordine, priuant quantum est ex vi actus prolem hoc bono: nam hoc ex tali actu non est natum sequi, sed contrarium.

Nec obstat quod illud nocumentum possit aliquando impediri; quia id per accidens est; nec impedit quin illi quantum est ex vi operis censentur proli nocuisse, prætermittendo in eo illam conditionem, quam propter bonum prolis tenebantur adhibere. quando enim aliquid ob certum finem est absolute præceptum, qui illud omittit, facit contra illum finem, etiam si alia ratione illum procurare nitatur. Alia argumenta obijcit Martinus, quæ vide apud Caiet. art. 3.

52 Dices Secundo, Dominus Oseæ 1. præcipit Propheta his verbis: *Sume tibi uxorem fornicationis, & fac filios fornicationum*: ergo non est semper illicita.

Respons. Respondeo Primò, inde ut summum sequi, diuina dispensatione posse fieri licitam; ut inquit D. Thomas art. 2. ad 2. Secundo, & melius, Ibi solum præcipi ut sumat meretricem, seu mulierem, quæ valde dedita fuerat fornicationi, in uxorem; (id enim Hebraismo illo significatur) & ex ea procreet filios, qui suis nominibus & ordine nascendi representantur sunt filios Israël, (qui erant verè filij fornicationum, per assiduum & multiplicem idololatriam fornicantes à Deo) & vltionem diuinam illis impendentem. vnde hic non agitur de actu carnali fornicationis permittendo.

53 Porro præter ea quæ diximus, quatuor hic sunt Notanda: Primò, Fornicationem in Christianis habere peculiarem deformitatem, ratione Baptismi & Confirmationis, quibus corpora nostra facta sunt membra Christi, & in templum Spiritui sancto consecrata. Vnde Apostolus 1. ad Cor. 6. *Nescitis quoniam corpora vestra membra sunt Christi? tollens ergo membra Christi, faciatis membra me-*

Fornicatio
Christia-
norum est
grauior
quàm eth-
nicorum.

reticis? abfit, &c. & infra: *An nescitis quoniam membra vestra templum sunt Spiritus sancti, qui in vobis est, quem habetis à Deo, & non estis vestri? empi enim estis pretio magno. vbi tribus argumentis deterrere à fornicatione. Ex quibus colligitur, in hoc actu, dum à Christianis fit, esse peculiarem ingratitude & irreuerentiam in Deum; & consequenter speciem quamdam sacrilegij (latius accepto hoc nomine) vnde est multò grauius peccatum in illis quàm in ethnicis.*

Secundo, Fornicationem non esse grauius peccatum, quàm cetera, quæ sunt contra Deum vel proximum, ut rectè ostendit D. Thomas art. 3. grauitas enim peccati per se spectatur ex magnitudine boni, cui ipsi opponitur: maius autem est bonum diuinum quàm humanum. vnde peccata, quibus bonum diuinum contemnitur, ut ea quæ repugnant directè virtutibus Theologicis, vel religioni, sunt deteriora secundum suam speciem, quàm fornicatio, quæ bono humano repugnat. Rursus inter ea quæ bonum humanum violant, peiora sunt quæ tendunt in nocumentum vitæ hominis, quàm quæ in damnatum fortunatum; & quæ contra vitam hominis nati, quàm quæ contra vitam nascituri. vnde infert D. Thomas: Cum fornicatio ex se tendat ad læsionem vitæ, & quidem certæ prolis, nimirum quæ ex hoc actu nasci potest, est deterior furto, quo solum fortunæ læduntur: minor tamen est homicidij, quia per hoc læditur vita hominis iam nati, per illam nascituri. Hæc tamen comparatio furij & fornicationis non parum habet difficultatis. Primò, Quia furtum est contra iustitiam, fornicatio solum contra castitatem: atqui peccatum est eò grauius, quò præstantiori virtuti opponitur, ut constat ex 1. 2. q. 7. 2. art. 4. Secundo, Per furtum læditur homo iam existens in te actu possessa; per fornicationem nemo propriè læditur: nam proles non est, & nihil ei detrahitur, imò melius est ei sic esse quàm non esse. Solum in eo peccatur, quod actus ille careat conuenienti ordine ad prolis futuræ educationem, cuius ordinis carentia est contra castitatem, non contra iustitiam: quod signum est non esse propriè læsionem. Ob hæc & alia argumenta Martinus apud Caietanum tenet contrarium: cuius sententia est etiam valde probabilis.

Nec obstat quod fornicatio in Christianis præ se ferat speciem sacrilegij; quia simile quid etiam in reliquis illorum peccatis inuenitur, etiam si spiritalia sint: sicut enim membra nostra sunt membra Christi, & templum Spiritus sancti; ita etiam spiritus noster est vnus cum Christo; (*qui enim adhæret Deo, vnus spiritus est*, 1. ad Corinth. 6.) & est templum Spiritus sancti.

Tertio, Etti fornicatio non sit ex maximis peccatis mortalibus, tamen quadam ratione posse dici maximum; quia hominem maximè detinet, & difficillimè superatur; idque propter concupiscentiam homini congenitam, cuius motus sunt maximè importuni. Vnde D. Isidorus lib. 2. de Summo bono c. 39. dicit: *Magis per carnis luxuriam humanum genus subduitur diabolo, quàm per aliquod aliud peccatum*. Et D. Augustinus, de honestate mulierum cap. 2. *Inter omnia Christianorum certamina, sola dura sunt prælia castitatis, ubi quotidiana pugna, & rara victoria*. vnde præcipua industria in eo collocanda ut hoc vitium superetur.

Quarto, Eum, qui versatur in ipso actu huius

flagitij,

54
An sit gra-
uius pecca-
tum ceteris
contra pro-
ximum.

55
Quomodo
censetur
ex maxi-
mis pecca-
tis.

Retractio. flagitij, tenere se retrahere ante spermatifimum, etiam si complex iam feminarit; imò etiam si ex vi prioris commotionis, post retractionem esset futura feminatio extra vas. Ratio est, quia omni momento tenetur opus prauum abrumperè. Nec refert quòd inde sequatur aliud incommodum, quod sit contra naturam generationis: quia illud per accidens & præter intentionem obuenit. nullo enim modo erat intentà effusio illa extra vas, sed solum abruptio operis mali, ex qua illud præter intentionem sequitur: Simili modo tenetur abstinere à copula, etiam si dum se ad illam præparauit, ita esset concitatus, vt nisi pergat, sit futura effusio extra. Confir. quia ante spermatifimum actus est solum inchoatus & imperfectus in genere luxuria: ergo voluntariè continuando committit nouam culpam: nam finis & consummatio operis illius est in seminatione. quod confir. quia iniuria prolis est in seminatione: ex hac enim sequuntur incommoda supradicta. Aliqui tamen in supradicto casu contrarium tenent; quia retrahere se est contra naturam generationis, quorum sententiam esse probabilem affirmat noster Sancius lib. 9. de matrim. disput. 19. n. 7. Sed quod diximus est verius, & ipsi quoque placet. nam quod directè ibi fit, non est contra naturam generationis posituè, sed negatiuè, quia actus inchoatus non completur: sed huius rei subest iusta causa. imò nec maritus semper actum inchoatum complere tenetur, vt statim dicemus.

In actu coniugali huiusmodi retractio fieri non potest; nisi fortè in mora sit periculum vitæ (vt si hostis repente irruat); vel in signis verecundia, vt si amici vel alij ex improviso superueniant. tunc enim incommoda inde secuta non sunt voluntaria; vnde nec imputantur ad culpam. potest tamen fieri absque peccato mortali in duobus euentis, extra prædicta pericula. Primò, si mulier viri suscepta genitura se retrahat, priusquam ipsa suam conferat. Ratio est; tum quia secundum veriorè & probabiliorem sententiam, sperma muliebri etsi sit valdè conueniens, non tamen est necessarium ad generationem. tum quia si ipsa in actu nihil efficit; potest statim se ad illud excitare, cum hoc nihil sit aliud quam actum coniugalem complere; vt infra dubit. 14. dicitur.

Secundò, Si vir se retrahat muliere consentiente. nam absque eius ad sensu fieri non posse certum est, cum ius habeat maximè ad genituram viri, & ad talem actum vnde possit sequi procreatio liberorum. Hic tamen duæ debent adesse circumstantia. Prior, vt in muliere seminatio non sit facta, neque sit periculum illius, ex vi concitationis præuia. Altera, vt marito post retractionem non impendat periculum effusionis extra. His concurrentibus cum ob paupertatem non possunt plures alere proles, dicunt multi DD. non damnandos coniuges peccati mortalis si se in opere retraxerint. ita Angelus v. Debitum, num. 26. citans Paludanum, qui id docet in 4. d. 31. quaest. 3. conclus. 5. Siluest. v. Debitum, num. 9. Fumus eodem, num. 9. Fauet Caietanus q. 154. art. 11. versus finem. Hæc breuiter in materia verecundia verecundè dixerim ob Confessarios, qui ob crebros euentus hæc non debent ignorare. Vide Sancium lib. 9. de matrim. disp. 19. qui rem hanc fusè & doctè profecquitur.

DUBITATIO VIII.

Vtrum in osculis, tactibus, & aspectibus sit peccatum mortiferum.

D. Thomas q. 154. art. 4.

NOtandum est, Osculum posse fieri tripliciter. Primò, In signum amicitia. Secundò, ³⁶ Osculum Causà delectationis concubitus. Tertio, Causà ^{tripliciter} delectationis ipsius osculi secundum se confide- ^{figi potest.} rati. Idem dicendum de contactu partis honestæ.

Contactus etiam partis verendæ potest fieri toridem modis. Primò, Causà medicandi, vel alià necessariâ. Secundò, Causà voluptatis concubitus. Tertio, Causà voluptatis illius contactus per se spectati. His positis,

Dico Primo, Osculū causà amicitia, secundum ^{Osculum} consuetudinem patriæ, per se est licitum; similiter ^{causà amicitia.} & delectatio inde consequens. Est communis sententia DD. & patet ex Scripturis & vsu generis humani. Ratio est, quia hoc nihil est aliud, quam testari signo externo beneuolentiam, & vnionem animorum, (cuius osculum est symbolum) fundatam in coniunctione sanguinis, vel professionis; vt olim inter Christianos; vel in alia causa honesta: vnde etiam delectatio hinc consequens, licita est. Sicut enim licitum est delectari amicitia & coniunctione, ex qua amicitia est orta, & præsentia amici; ita etiâ testificatione & vsu signi illius amicitia. seruandum tamen hinc decorum, & consuetudo recepta, cauendum que scandalum: non enim decet viros Ecclesiasticos, maximè Religiosos, hoc modo testari amicitiam erga feminas; etiam si aliquo modo sanguine iunctæ essent; vel pueros, ex quibus aliquid periculi vel scandali nasci possit.

Dico Secundò, Oscula, si fiant causà delectationis concubitus extra matrimonium, sunt peccata mortifera, & pertinent ad speciem illius actus, ad cuius delectationem referuntur. Ita D. Thomas hoc art. 4. & alij Doctores omnes. Potest autem id fieri dupliciter. Primò, Si quis vtatur osculo tamquam dispositione ad concubitum; nimirum cum animo per illas blanditias ad concubitum excitandi; & de hoc est res manifesta; nam ordinatur ad finem mortiferum: vnde pertinet ad speciem illius actus ad quem ordinatur, & disponit; siue ille sit fornicatio simplex, siue adulterium, siue incestus, siue alterius speciei.

Secundò, Si vtatur tamquam signo, quo phantasia representetur ipse concubitus; vt sic voluptate concubitus in signo fruatur. Hoc modo constat etiam esse mortale: quia exhibet voluptatem actus illiciti tamquam præsentis, simili modo corpus commouens, & ad seminationem spiritus concitans.

Nec refert quòd ille non cupiat vterius progredi, quia eti non cupiat opus ipsum facere exterius, tamen vult illud habere præsens in imaginatione, eoque sic frui: quo modo fit in delectatione morosa absque signo externo, vt infra dubit. 15. dicemus.

Sed difficultas est de osculo, quatenus ipsum ⁵⁸ per se est actus delectabilis carni, & remotè dis- ^{De osculo} ponens ad seminationem; Vtrum si quis hac ^{per se spe-} ratione illo vtatur, non intendens vteriore volu- ^{ctate.} ptatem, quam quæ præcisè ex ipso osculo nascitur, peccet mortifere, seposito periculo pollutionis, & vterioris contentus.